

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітня програма “Політологія”
другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів
протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика та організація наукових досліджень
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Матвієнків Світлана Миколаївна
Контактний телефон викладача	+38(0342)59-61-46
Е-mail викладача	svitlana.matviienkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	1. Нормативні навчальні дисципліни 1.1. Цикл загальної підготовки
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Методика та організація наукових досліджень» є нормативною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається у 2 семестрі в обсязі 3 кредити ECTS. Курс передбачає опанування методикою і методологією здійснення наукових досліджень з метою підготовки до написання дипломних (магістерських) досліджень, наукових праць та систематичним здійсненням наукової роботи.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни є здобуття майбутніми фахівцями глибоких знань із методології і організації наукових досліджень, вибору напрямку та теми наукового дослідження, організації науково-дослідної роботи для подальшого застосування її результатів у практичній діяльності.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – закономірності та етапи розвитку науки; - психологію і технологію наукової творчості; – основи методології науково-дослідної роботи; – основні методи наукових досліджень; <p>уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формулювати цілі і завдання наукових досліджень; – працювати з літературними джерелами; – відбирати, аналізувати та узагальнювати наукову інформацію; – проводити дослідження; – оформляти результати наукових досліджень; – аналізувати експериментальні дані; – робити певні висновки і рекомендації. – складати науковий звіт, доповідь чи статтю по результатах виконаного наукового дослідження. 	
4. Компетентності	
Загальні компетентності	
<p>ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p>	
5. Результати навчання	

ПРН 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.
 ПРН 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
 ПРН 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
другий	Політологія	перший	нормативний

Тематика курсу

Тема 1. Вибір напрямку та послідовність наукових досліджень

Тема 2. Основи наукознавства

Тема 3. Дослідницькі принципи науки. Методи наукового пізнання.

Тема 4. Наукові колективи та школи як особливі структури в науці.

Особистість вченого.

Тема 5. Етика наукових досліджень. Академічна доброчесність

Тема 6. Студентська науково-дослідна робота.

Тема 7. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.

Тема 8. Методика підготовки та оформлення публікацій, рефератів, доповідей

Перелік питань для обговорення на лекціях та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) поточний контроль – 20 балів; 2) написання контрольної роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 10 балів (з них 5 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення) <p>Загальна кількість – <i>50 балів</i>.</p> <p>Підсумковий контроль – іспит, проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання здобувачем передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів</p> <p>Разом – <i>100 балів</i></p>
--	---

<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 3) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів. Загальна кількість – 20 балів. <p>Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про процеси або одиничні конкретні факти.</p> <p>5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих політичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває зміст питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент демонструє знання значної кількості фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент демонструє знання значної кількості конкретних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p>
-----------------------------------	--

	Контрольна робота на стаціонарі виконується на передостанньому семінарському занятті. На заочній формі навчання роботу потрібно здати за 10 днів до початку сесії в електронному вигляді.
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 20 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» (20-15 балів) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» (14-10 балів)– здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» (9-5 балів)– здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

	<p>– «незадовільно» (4-0 балів)– здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p> <p>Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. <p>Допуск до підсумкового контролю передбачений за умов відсутності жодної заборгованості за лекційні і семінарські заняття та наявності не менше 26 балів, зароблених у різний спосіб під час практичних занять. Заборгованість ліквідується у часі консультативних годин викладача, відповідно до встановленого з ним графіка та форм відпрацювання, які носять індивідуальний для кожного студента характер.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань та написання екзамену.</p> <p>Критерії оцінювання навчальних досягнень (теоретичні питання):</p> <p>1-3 бали - здобувач фактично не знає предмета, не володіє необхідними для виконання завдань вміннями, має обмежені знання теоретичного матеріалу. Не наводить приклади використання на практиці</p> <p>4-7 балів – здобувач володіє елементарними теоретичними знаннями, має елементарні вміння і навички. При наведенні прикладів робить значні помилки</p> <p>8-10 балів - Студент без помилок описує теоретичний матеріал, Наводить приклади використання на практиці з окремими помилками, плутає поняття, виявляє</p>

	<p>неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.</p> <p>11-12 балів - у цілому послідовно й логічно, самостійно відтворює навчальний матеріал теми. Студент припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту, або при аналізі практичного матеріалу. Не виявляє творчості.</p> <p>13-15 балів здобувач виявив глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу. Студент усвідомлює призначення професійної діяльності політолога, а також потребу систематично підвищувати професійну кваліфікацію через навчання впродовж навчання в університеті і життя.</p> <p>Критерії оцінювання навчальних досягнень (практичне запитання)</p> <p>1-2 бали - Студент не може практично застосувати знання. Мета і завдання не поставлені або майже не ставляться.</p> <p>3-4 бали - Студент елементарно практично застосовує знання. Методи, які застосовуються, не відповідають меті і завданням, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності до засвоєння.</p> <p>5-6 балів - Студент загалом практично застосовує знання. Інноваційні методи, які застосовуються, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння, але не відповідають меті і завданням курсу.</p> <p>7-8 балів - Студент використовує методику дослідження Володіє практичним застосуванням системного, структурно-функціонального та порівняльного методів.</p> <p>9-10 балів – здобувач вміє аналізувати і оцінювати</p>
--	--

8. Політика курсу

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних 4 пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/>.

Відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних

запізнень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 16.00 год.

Неформальна освіта: Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти:

[Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

9. Рекомендована література

Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. К.: Форум, 2000. 270 с.

Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: АБУ, 2002. 480 с.

Гавриленко О.П. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. 2008. 172с.

Горбатенко І.Ю., Івашина Г.О. Основи наукових досліджень: Підручник. Херсон, 2001. 342с.

Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисейко В.А. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2001. 185 с.

Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212с.

Зосімов А.М., Голік В.П. Дисертаційні помилки: Монографія. 3-е вид., доп. і випр. Х.: ВД «Інжек», 2005. 216с.

Кіліченко О.І., Степанова Л.В., Ткачук О.М., Хрущ В.Д., Хрущ О.В. Технологія самостійної навчально-наукової роботи студентів: Методичні матеріали. Івано-Франківськ: Плай, 2003. 88 с.

Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.

Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль, 2005. 256с.

Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: підручник. К.: Вікар, 2003. 328 с.

Матвієнків С.М. Написання та захист бакалаврської кваліфікаційної роботи: 2-е вид., перероб. і допов. Методичні рекомендації. Івано – Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2008. 48 с.

Матвієнків С.М. Методологія наукових досліджень/ Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 8.040301 «Політологія». Івано-Франківськ: Вид.-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. 84 с.

Матвієнків С.М. Дипломна та магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Методичні вказівки до написання та захисту. Івано-Франківськ: Вид.-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013. 60 с.

Матвієнків С.М. Науковий семінар/ Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 6.030104 «Політологія». Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 90 с.

Михайлов В.М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Х. : ХДУХТ, 2016. 220 с.

Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

Мокін, Б. І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2014. 180 с.

Наука і цінності людського буття: колект. монографія / Альчук М. П. та ін.; за заг.

ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника. Львів: ЛНУ ім.І.Франка, 2015. 451 с.

Організація науково-дослідної роботи в закладах освіти. Тернопіль: Астон, 2001. 138 с.

Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

Петрук В.Г., Володарський Є.Т., Мокін В.Б. Основи науково-дослідної роботи. Навчальний посібник / Під. ред. д. т. н., проф. Петрука В.Г. Вінниця: УНІВЕРСУМ. Вінниця, 2005. 144с.

П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. К., 2003. 116с.

Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.

Свердан М.М., Свердан М.Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.

Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 317 с.

Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження / Українська академія державного управління при Президентові України. К.: Вид-во УАДУ, 2000. 338с.

Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 208 с.

Чорненський Я.Я., Чорненко Н.В., Рибак С.Б. та ін. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навчальний посібник. К.: ВД "Професіонал", 2006. 208 с.

Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид. К.: Знання, 2006. 307 с.

Шишка Р.Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт: Навчальний посібник. Харків: Еспада, 2007. 368 с.

Шмулевич С.Є. Методичні вказівки та контрольні завдання до виконання контрольної роботи з дисципліни «Основи наукових досліджень». Херсон: ХНТУ. 2006 с.

Moroz V., Buka S., Moroz S., Trush O., Moroz O. Methodology of Organization of Scientific Research. Manual for higher education applicants in specialties 054 – Sociology, 281 – Public Administration and Governance. Ministry of Education and Science of Ukraine. National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". Kharkiv 2024. 130 p.

Methodology and organization of scientific research. Abstracts of XXII International Scientific and Practical Conference. Berlin, Germany (June 03-05, 2024).

Викладач

С. М. Матвієнків